

Avtal om fördjupat partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan

Sammanfattning

Utrikesutskottet föreslår att riksdagen godkänner avtalet om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan.

Behandlade förslag

Proposition 2015/16:112.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden.....	7
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Avtal om fördjupat partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan

Riksdagen godkänner avtal om fördjupat partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:112.

Stockholm den 10 maj 2016

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Julia Kronlid (SD), Margareta Cederfelt (M), Pyry Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Birgitta Ohlsson (L), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Serkan Köse (S), Pernilla Stålhammar (MP), Lotta Johnsson Fornarve (V), Johan Nissinen (SD) och Jamal Mouneimne (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2015/16:112 Avtal om fördjupat partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan.

Rådet beslutade den 13 april 2011 att bemyndiga Europeiska kommissionen att inleda förhandlingar om ett fördjupat partnerskaps- och samarbetsavtal mellan Europeiska unionen (EU) och Republiken Kazakstan (Kazakstan). Förhandlingarna inleddes i juni 2011 och avslutades i september 2014. Avtalet paraferades i januari 2015 och undertecknades den 21 december 2015.

Det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet är ett s.k. blandat avtal som innebär att både EU och dess medlemsstater är avtalsparter tillsammans med Kazakstan. Avtalet träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då parterna till generalsekretariatet vid Europeiska unionens råd anmält att de förfaranden som är nödvändiga för detta har slutförts. Ikraftträdandet av bestämmelserna i avdelning III i avtalet (handel och affärsverksamhet) har dock, om inte annat anges däri, gjorts avhängigt Kazakstans anslutning till Världshandelsorganisationen (WTO). Kazakstan blev medlem i WTO den 30 november 2015, varmed handelsbestämmelserna kommer att träda i kraft samtidigt som de övriga bestämmelserna i avtalet. I avvaktan på att avtalet träder i kraft kan det tillämpas provisoriskt mellan EU och Kazakstan inom ramen för kompetensfördelningen.

Regeringen gör sammantaget bedömningen att avtalet med Kazakstan bör anses vara av större vikt eftersom det kommer att stärka de politiska och ekonomiska förbindelserna mellan parterna till förmån för såväl Kazakstan som EU, och att det därför enligt 10 kap. 3 § regeringsformen ska godkännas av riksdagen.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Avtalet

Genom avtalet upprättas ett fördjupat partnerskap mellan EU och dess medlemsstater, å ena sidan, och Kazakstan, å andra sidan. Avtalet består av nio avdelningar: 1) Allmänna principer och mål för detta avtal, 2) Politisk dialog; samarbete på området utrikes- och säkerhetspolitik, 3) Handel och affärsverksamhet, 4) Samarbete på området ekonomisk och hållbar utveckling, 5) Samarbete på området frihet, säkerhet och rättvisa, 6) Andra samarbetsområden, 7) Ekonomiskt och tekniskt samarbete, 8) Institutionell

ram samt 9) Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser. Dessutom innehåller avtalet sju bilagor och ett protokoll.

Utvecklingen i Kazakstan

Kazakstan blev självständigt i samband med Sovjetunionens upplösning 1991. Nursultan Nazarbajev valdes redan 1990 till Kazakstans (då Kazakiska SSR) president och har innehaft posten sedan dess. Presidentmakten är mycket stark och Nazarbajev omvaldes den 26 april 2015 i ett presidentval som enligt OSSE:s bedömning inte levde upp till internationella standarder. Nazarbajev leder även landets största parti Nur Otan. I det senaste parlamentsvalet i mars 2016 fick partiet 84 av totalt 107 mandat och OSSE bedömde att Kazakstan hade trots vissa framsteg fortfarande har långt kvar innan OSSE:s kriterier för fria och rättvisa val uppfylls. Civilsamhällets ställning är svag och öppet oppositionella krafter motarbetas. Även mötesfriheten, medie- och yttrandefriheten, religionsfriheten och hbtq-personers rättigheter är kraftigt begränsade.

Sedan självständigheten har Kazakstan genomgått en rad politiska och ekonomiska förändringar. Landet driver en aktiv utrikespolitik och har goda relationer till viktiga ekonomiska aktörer såsom EU, USA, Ryssland och Kina. Kazakstan är medlem i Förenta nationerna (FN), Partnerskap för fred (PFP), Internationella atomenergiorganet (IAEA), Organisationen för samarbete och säkerhet i Europa (OSSE) och WTO. Kazakstan deltar även i regionalt samarbete med grannländerna och är medlem i Euroasiatiska ekonomiska unionen (EEU), Oberoende staters samvälde (OSS) och Shanghai Cooperation Organisation (SCO).

Som ett led i landets ökade internationella engagemang ansökte Kazakstan 2010 om icke-permanent medlemskap i FN:s säkerhetsråd för perioden 2017–2018.

Det senaste årtiondet har EU kommit att bli den viktigaste handelspartnern för Kazakstan, följt av Kina och Ryssland. Landets ekonomi är råvarubaserad och olja står för ungefär hälften av statens intäkter. Exporten bygger nästan helt på råvaror. Förutom olja är naturgas och mineraler, som koppar, järn och guld, också viktiga exportvaror. Landets oljeresurser har lockat stora utländska investeringar och bidrog till att BNP-tillväxten mellan 2000 och 2007 i snitt var omkring 10 procent per år. Den globala finanskrisen 2009 fick negativa konsekvenser för den kazakiska ekonomin. År 2014 föll världsmarknadspriset på olja kraftigt samtidigt som Ukrainakrisen och långsammare tillväxt i Kina hade en dämpande effekt på ekonomin i Kazakstan. Tillväxten föll från 6 procent 2013 till 4,5 procent 2014.

Kazakstans ekonomiska utveckling styrs sedan 2014 av Kazakstan 2050-strategin med målet att landet ska vara ett av världens 30 mest utvecklade länder före 2050. För att nå det målet läggs fokus på att långsiktigt diversifiera den kazakiska ekonomin bort från beroendet av oljeexport.

EU och Kazakstan

Det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet ersätter vid sitt ikraftträdande det befintliga partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan (bet. 1995/96:UU19). Det befintliga partnerskaps- och samarbetsavtalet skrevs under 1995 och trädde i kraft 1999 i syfte att skapa närmare relationer mellan parterna baserade på mänskliga rättigheter och rättsstatlighet samt för att stödja utvecklingen mot marknadsekonomi och demokrati i Kazakstan. Beslut om att fördjupa det befintliga partnerskaps- och samarbetsavtalet fattades under Sveriges ordförandeskap i EU 2009. Det nya avtalet syftar till att ytterligare stärka de bilaterala relationerna och den politiska dialogen mellan EU och Kazakstan och leda till förbättrade möjligheter för handel och investeringar. Avtalet utgör ett steg mot ett ökat politiskt och ekonomiskt engagemang i regionen från EU:s sida och är den mest långtgående internationella överenskommelse som EU ingått med en centralasiatisk stat.

Sverige och Kazakstan

Sveriges relationer med Kazakstan är goda. Sverige har haft diplomatiska förbindelser med landet sedan 1992. Under de senaste åren har Sverige och Kazakstan stärkt sin bilaterala relation: 2010 öppnade Sverige en ambassad i Astana och Kazakstan har sedan 2013 en ambassad i Stockholm.

Kazakstan är Centralasiens största ekonomi och en av regeringens prioriterade marknader för handel och främjande. En stor del av Sveriges samarbete med Kazakstan bedrivs genom EU.

Den svenska exporten till Kazakstan domineras av telekomutrustning och maskiner. Mineraloljeprodukter och tackjärn är de främsta importprodukterna samt fodermedel för djur, s.k. oljekakor. En stor exportökning som ägde rum 2011 bestod till stor del av telekomutrustning. Sveriges export till Kazakstan sjönk med nästan en tredjedel under 2014, från 985 miljoner kronor till 679 miljoner kronor. Under de tre första kvartalen 2015 ökade exporten något (med 7 procent, jämfört med samma period under 2014), men sammantaget har exporten minskat med 31 procent sedan 2014.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i propositionen att riksdagen godkänner avtalet om fördjupat partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan.

I propositionen redogör regeringen bl.a. för utvecklingen i Kazakstan, Sveriges relationer till landet, det fördjupade partnerskapsavtalets innehåll och skälen för regeringens förslag.

Avtalet finns bifogat på svenska i propositionen.

Utskottets överväganden

Utskottet noterar att det fördjupade partnerskap- och samarbetsavtalet med Kazakstan är det första som EU har ingått med ett land i Centralasien och att avtalet utgör ett viktigt steg mot ett ökat EU-engagemang i regionen. Avtalet utgör en god möjlighet för fördjupade politiska och ekonomiska förbindelser mellan EU och Kazakstan genom ökade möjligheter för handel och samarbete inom en rad olika områden, såväl bilateralt som i olika sammanhang inom EU:s ramverk.

Utskottet välkomnar att respekten för de demokratiska principerna och de mänskliga rättigheterna samt för rättsstatsprincipen betecknas som en väsentlig del av avtalet. Brotten mot de mänskliga rättigheterna är allvarliga och omfattande i Kazakstan. Utskottet understryker vikten av att Sverige och EU aktivt driver på arbetet för demokratiska reformer och respekten för de mänskliga rättigheterna.

Utskottet noterar också att parterna ska tillämpa principen om en fri marknadsekonomi på ett sätt som främjar hållbar utveckling och ekonomisk tillväxt. Utskottet konstaterar dessutom att det i avtalet finns bestämmelser om att inleda en omfattande dialog och samarbete inom en rad olika områden såsom miljö, energi, beskattning, utbildning och kultur, sysselsättning och sociala frågor, hälsa, vetenskap och teknik, transport samt icke-spridning och bekämpning av terrorism och organiserad brottslighet.

Utskottet delar regeringens bedömning att avtalet utgör ett viktigt steg mot ett ökat EU-engagemang i regionen och fördjupade politiska och ekonomiska förbindelser mellan EU och Kazakstan.

Utskottet delar regeringens bedömning att avtalet bör anses vara av större vikt. Avtalet ska därför enligt 10 kap. 3 § regeringsformen godkännas av riksdagen.

Därmed bifaller utskottet att riksdagen godkänner avtalet om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:112 Avtal om fördjupat partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan:

Riksdagen godkänner regeringens förslag om avtalet om fördjupat partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kazakstan, å andra sidan (avsnitt 7).